

MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Fusha “Gjuhët dhe komunikimi”
Programi i lëndës “Gjuha e huaj”

Për Pakicat Kombëtare
Shkalla II
Klasa 3-4-5

KORRIK 2015

I. Hyrje

Gjuha e Huaj për pakicat kombëtare (anglisht, frëngjisht, italisht, gjermanisht, etj.), bën pjesë në fushën “Gjuhët dhe komunikimi”. Kjo fushë synon zhvillimin gjuhësor dhe letrar, i cili është boshti themelor për rritjen intelektuale, sociale dhe emocionale të nxënësve. Më konkretisht, fusha “Gjuhët dhe komunikimi” i aftëson nxënësit në përdorimin e gjuhës për të komunikuar, për të përmbushur interesat e tyre personale dhe shoqërore, si dhe për të plotësuar kërkesat e shoqërisë dhe të vendit të punës.

Mësimi i gjuhës së huaj i ndihmon nxënësit që të bëhen individë të pavarur, të lirë, të kulturuar, mendimtarë kritikë dhe krijues, njerëz të vetëdijshëm për identitetin e tyre personal dhe kombëtar. Me anë të leximit të teksteve në gjuhë të huaj, nxënësit zhvillojnë botën e tyre emocionale, pasurojnë përfytyrimet dhe imagjinatën e tyre për botën, çmojnë dhe vlerësojnë gjuhët, kulturën kombëtare dhe botërore.

Fusha “Gjuhët dhe komunikimi” nxit dëshirën, kuriozitetin dhe besimin e nxënësve për të bërë një komunikues të mirë, lexues aktiv e të pavarur dhe shkruar të saktë, origjinal dhe krijues. Duke pasur një rëndësi të tillë, fusha dhe lëndët që e përbëjnë atë janë një nga detyrat parësore të arsimit, të cilat synojnë të përmbushin pesë kompetencat: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimi i drejtë i gjuhës.

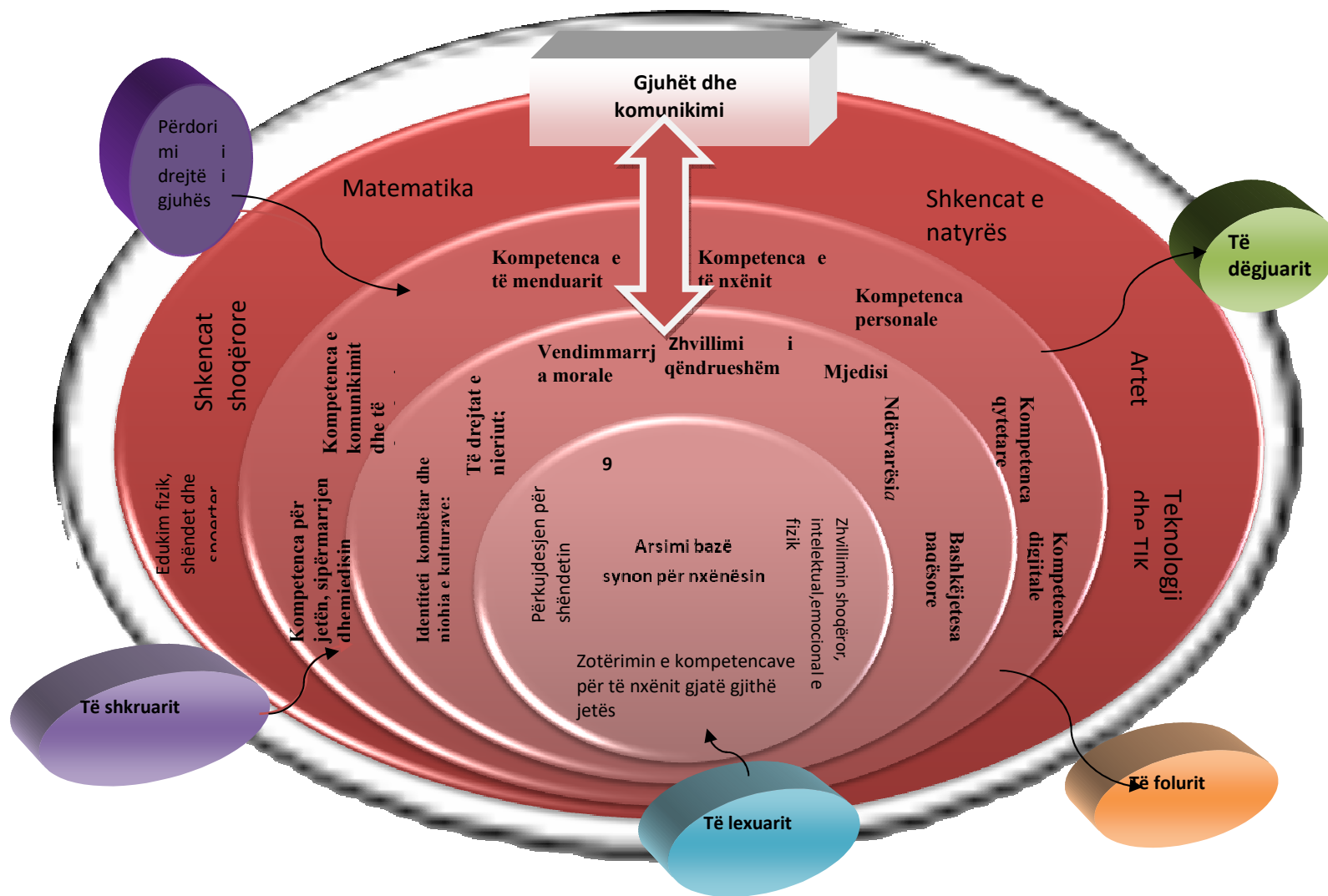
Kjo fushë përbëhet nga lëndët: Gjuhë amtare, greke/maqedonase, gjuha shqipe, Gjuha e huaj.

Gjuha amtare, greke/maqedonase, etj. e cila mësohet në të gjitha shkallët e kurrikulës, nga klasa përgatitore deri në klasën XII.

Gjuha shqipe fillon në shkallën e parë (klasa I) dhe mësohet deri në shkallën e gjashtë (klasa XII).

Gjuha e huaj fillon në shkallën e dytë (klasa III) dhe mësohet deri në shkallën e gjashtë (klasa XII).

II. Korniza konceptuale e programit

III. Qëllimet e programit të lëndës «Gjuha e huaj»

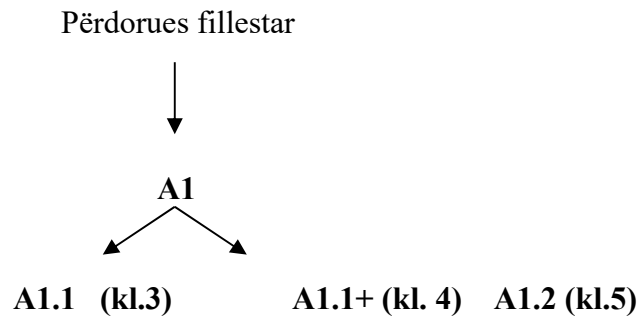
Qëllimet e lëndës së gjuhës së huaj për pakicat kombëtare në arsimin bazë janë:

- Zhvillimi i aftësive për të folur, dëgjuar, lexuar dhe shkruar tekste të llojeve të ndryshme letrare dhe joletrare, si dhe kultivimi nëpërmjet këtyre teksteve i mendimit kritik e krijues.
- Përdorimi i gjuhës dhe mjeteve të saj në varësi të situatës dhe qëllimit që kanë nxënësit.
- Gjetja, kuptimi, analiza dhe vlerësimi i informacioneve.

Programi mësimor i gjuhës së huaj për pakicat kombëtare për klasat 3-5 është hartuar në përputhje me Kurrikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar, si dhe në përputhje me Kuadrin e Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët, me qëllim që t'i përgjigjet një shoqërie të hapur sipas kërkesave dhe nevojave që shtrohen përpara mësimin dhe përvetësimit të gjuhës së huaj në vendin tonë.

Lënda e gjuhës së huaj ka për mision aftësimin dhe orientimin e nxënësve për të vepruar në situata të ndryshme komunikimi në këtë gjuhë. Ajo ka detyrë të zhvillojë te nxënësit aftësitë e gjuhës gjatë përdorimit të saj dhe t'i edukojë ata me të kuptuarit, pranimin dhe vlerësimin e kulturës dhe mënyrës së jetesës së popujve të tjerë. Nxënësit gjithashtu mësojnë dhe binden që gjuha e huaj, si një subjekt aftësish dhe mjet komunikimi, kërkon kohë dhe praktika të shumëllojshme komunikimi për t'u përvetësuar. Si lëndë akademike, gjuha e huaj është një lëndë kulture dhe aftësish.

Mësimi i gjuhës së huaj fillon në klasën e tretë të Ciklit Fillor (CF) të arsimit nëntëvjeçar, me nivelin hyrës **A1.1** duke iu referuar *Kuadrin të Përbashkët Evropian të Referencave për gjuhët*, duke vazhduar në klasën e katërt dhe në fund të klasës së pestë përfundon me nivelin **A1.2**. Në fund të klasës së pestë nxënësi është në gjendje të shprehet për veten dhe botën rreth tij me fraza të thjeshta, mbi tema të njohura. Ai zgjeron njohuritë mbi kulturën e vendeve gjuhën e të cili ai mëson, duke zgjeruar me tej njohuritë e tij të përgjithshme.

Ky program për fillestarë, parashikon sensibilizimin për gjuhën e huaj, në mënyrë që nxënësit të mund të përvetësojnë shkallë-shkallë njohuri gjuhësore e social-kulturore, duke siguruar përveç mësimin të gjuhës edhe përfundimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve të caktuara që inkurajojnë zhvillimin e individualitetit të nxënësve.

Interesat dhe tematikat do të jenë të ndryshme, pasi shkalla e ndërgjegjësimin të tyre për domosdoshmërinë e mësimin të gjuhës së huaj është më e lartë dhe mësimi i gjuhëve të huaja lidhet me problemet e formimit e të ardhmes së tyre evropiane. Zotërimi i mirë i gjuhës së huaj ndihmon në zgjerimin e dijeve në fusha të tjera. Përvetësimi i gjuhës së huaj kontribuon jo vetëm në pasurimin dhe në lulëzimin e individualitetit të nxënësve, por edhe në ndërtimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve etike që i shërbejnë komunitetit dhe krijimit të një qytetari të ri të Evropës.

IV. Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës / lëndës

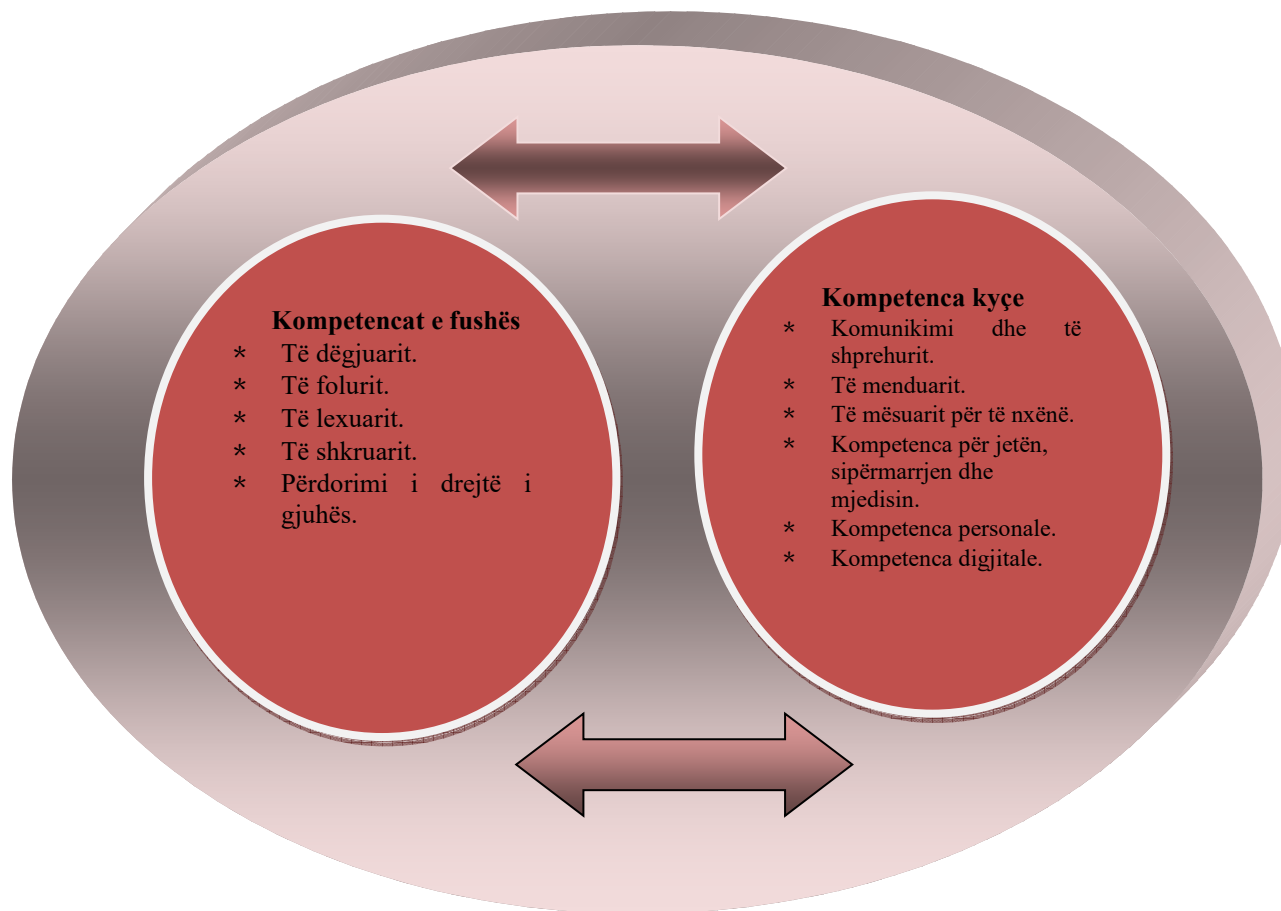

Tabela: Rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së gjuhës së huaj, gjatë shkallës së dytë

Shkalla 2

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

- Shpreh përjetimet që e kanë shoqëruar gjatë shikimit dhe dëgjimit të një filmi, dokumentari, ekspozite, dramatizimi, recitimi, etj. në njërën nga format shprehëse (me gojë, me shkrim, vizatim, mimikë, lëvizje etj).
- Dëgjon me vëmendje prezantimin e tjetrit dhe merr pjesë në diskutim me fjali të thjeshta, mbi tema të njohura, me kusht që bashkëfolësi të jetë i gatshëm të përsërisë apo riformulojë frazat e tij.
- Lexon saktë me zë një tekst të shkurtër me fjali të njohura dhe tematikë nga jeta e përditshme.
- Shkruan një tekst të shkurtër e të thjeshtë për një temë të njohur.
- Identifikon personazhet kryesore të një tregimi, drame, filmi, kënge, etj., dhe luan rolin e njërit prej personazheve në bashkëveprim me moshatarët.
- Shpreh me gojë dhe me shkrim fjali të thjeshta në gjuhën e huaj dhe i përkthen në gjuhën amtare.
- Shkruan një kartolinë të shkurtër e të thjeshtë, një urim, plotëson një pyetësor me detaje personale.

Kompetenca e të menduarit

- Sqaron me anë të folurit hapat e zgjidhjes së një problemi të thjeshtë, me të cilin ballafaqohet në një situatë jetësore.
- Identifikon për një temë/ngjarje, personazhet, kohën, vendin, etj.
- Shprehet pro dhe kundër për një mendim, qëndrim, sjellje të manifestuar nga një apo më shumë persona (në klasë/shkollë apo jashtë saj).

Kompetenca e të nxënit

- Ndjek udhëzimet e dhëna në një tekst për të realizuar një veprim / aktivitet / detyrë, që kërkohet .
- Pyet dhe përgjigjet lidhur me tematika nga jeta e përditshme, me një fjalor të thjeshtë.
- Zgjidh në mënyrë të pavarur, por edhe me ndihmën e mësuesit problemin, detyrën e dhënë duke e prezantuar para të tjerëve.
- Grumbullon dhe klasifikon materialet e performancës së vet, për përgatitjen apo pasurimin e portofolit personal.
- Shfrytëzon burime të ndryshme informacioni për përgatitjen e një teme të dhënë.
- Identifikon dhe krahason informacionet e njohura për një temë, çështje apo ngjarje të caktuar nga jeta e përditshme duke përdorur teknika të ndryshme (p.sh duke i shënuar me shenja të ndryshme).
- Krahason përparimin e tij, me përvojën paraprake gjatë kryerjes së një detyre apo një veprimtarie të caktuar.
- Përdor portofolin personal si mjet për identifikimin e përparësive dhe mangësive të veta në fusha të caktuara, duke hartuar një plan pune me hapa konkrete për përmirësim.
- Prezanton për 3 minuta veten, shkollën, familjen, dëshirat, etj., me fjali të thjeshta.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

- Përgatit një plan të thjeshtë ditor me shkrim, për dy- tri aktivitete ditore, duke pasur parasysh kohën, vendin, materialet dhe mjetet e nevojshme për kryerjen e detyrës.
- Gjen të përbashkëtat dhe ndryshimet ndërmjet aktiviteteve, që organizohen në shkollë me ato në shtëpi dhe i përshkruan në mënyrë individuale përmes njërës nga format e të shprehurit, duke i diskutuar në grup.
- Identifikon burimet e nevojshme (materiale, mjetet,..etj) dhe i përdor në mënyrë të drejtë për kryerjen e një detyre/aktiviteti në

klasë, në shkollë, në shtëpi.

- Përgatit një autobiografi ku prezanton veten, të dhënat personale dhe prirjet, që ka për fusha të caktuara, si dhe profesionin e dëshiruar.
- Përgatit një plan pune një javor.
- Diskuton me një fjalor të thjeshtë për mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë, në shkollë dhe mjedise të tjera në një situatë të caktuar, duke prezantuar idetë nëpërmjet shembujve konkretë.

Kompetenca personale

- Bashkëpunon me të tjerët pavarësisht prejardhjes, aftësive dhe nevojave të veçanta për arritjen e një qëllimi të përbashkët në aktivitetet në klasë, shkollë apo jashtë saj.
- Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) drejt arritjes së një qëllimi të përbashkët. (projekti/ aktiviteti në bazë klase /shkolle apo jashtë saj).

Kompetenca qytetare

- Përcakton rregullat e punës në grup në bashkëpunim me anëtarët e grupit.
- Shpreh mendimin duke kërkuar paraprakisht leje nga grupi, respekton mendimin e secilit anëtar të grupit, duke i dëgjuar në mënyrë aktive, vendos duke bashkëpunuar me të gjithë anëtarët, për mënyrat që çojnë drejt përfundimit të një aktiviteti të caktuar.
- Shpreh, dëgjon dhe respekton mendimin e secilit anëtar dhe vendos për mënyrat e përfundimit të një aktiviteti të përbashkët.

Kompetenca digjitale

- Identifikon personazhet, kohën, vendin e një teksti të shkurtër të dëgjuar (nga mjetet audio-vizuale), të shprehur qartë dhe ngadalë.
- Realizon punime origjinale, vetjake duke përdorur figurat e gjetura nga burime informacioni, si një formë për të shprehur emocionet e tyre.
- Përdor teknologjinë digjitale për të gjetur informacionin e nevojshëm.

V. Lidhja e gjuhës së huaj me temat ndërkurrikulare

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Ato integrojnë fushat e të nxënit, të cilat ndihmojnë nxënësit të interpretojnë botën dhe të lidhin dijet e marra në shkollë me jetën dhe me interesat e tyre. Në Kornizën Kurrikulare dhe në kurrikulat bërthamë janë përcaktuar temat ndërkurrikulare të cilat janë:

- Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.
- Të drejtat e njeriut.
- Vendimmarrja morale.
- Zhvillimi i qëndrueshëm.
- Mjedisi.
- Ndërvarësia.
- Bashkëjetesa paqësore.

Gjuha e huaj zhvillon te nxënësit njohjen e vlerësimin e kulturës botërore dhe kultivon identitetin dhe krenarinë kombëtare. Tema si: të drejtat e njeriut, vendimmarrja morale, mjedisi, zhvillimi i qëndrueshëm etj. mund të realizohen gjatë orëve mësimore të

kompetencës së të folurit. Mësuesi mund të krijojë edhe situata mësimore gjatë të cilave nxënësit shprehen në forma të ndryshme: ese, poezi, tregime dhe krijime të tjera me tematikë çështjet e mësipërme. Punët në grupe dhe projektet që zhvillohen në lëndën e gjuhës së huaj ndihmojnë në krijimin e aftësive të nxënësve për të jetuar në mënyrë paqësore me të tjerët.

VI. Lidhja e gjuhës së huaj me fushat e tjera kurrikulare

Gjuha e huaj i pajis nxënësit me njohuri, aftësi dhe shkathtësitë që sigurojnë suksesin e nxënësve edhe në fushat dhe lëndët të tjera. Kjo lëndë u mundëson atyre që të kuptojnë tekste ose mesazhe të ndryshme, të komunikojnë me të tjerët në mënyrë korrekte. Më konkretisht, këto njohuri dhe aftësi janë dhënë në tabelën e mëposhtme:

VII. Ndarja e orëve mësimore për secilën klasë

Gjuha e huaj është lëndë e detyrueshme në arsimin bazë për pakicat kombëtare. Ajo zhvillohet nga klasa e tretë deri në klasën e nëntë të këtij arsimit. Në tabelën e mëposhtme është dhënë koha mësimore për shkallën e dytë (klasa 3-4-5), sipas orëve vjetore të përcaktuara në Planin Mësimor të Arsimit Bazë.

Programi përcakton raportin: Komunikim, Formim kulturor dhe Formimi gjuhësor.

Kjo krijon mundësi për formimin e aftësive dhe shprehive afatgjatë tek nxënësit.

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) objektivat sipas kompetencave të përshkruara më lart ndërthuren me njëra-tjetrën dhe mund të zënë vend aty ku përdoruesi e sheh më të arsyeshme për t'i zbatuar. Konceptimi i kapitujve të tekstit dhe njësive mësimore është e drejtë dhe detyrë e autorit të tekstit dhe mësuesit. E rëndësishme është në këtë rast, që zbatuesit e programit të jenë të vëmendshëm në realizimin cilësor të të gjitha objektivave të përcaktuara në këtë program.

Orët Mësimore 35 javë x 2 orë = 70 orë vjetore

Shkalla e dytë	Komunikim dhe formim kulturor	Formimi gjuhësor	Orë/vit
Klasa e tretë	40 orë	30 orë	70 orë
Klasa e katërt	40 orë	30 orë	70 orë
Klasa e pestë	40 orë	30 orë	70 orë
Total	120 orë	90 orë	210 orë

Shkalla 2 (Klasa 3, Klasa 4 dhe Klasa 5)

Kompetenca: Të dëgjuarit

Përshkrimi i kompetencës

- Nxënësi demonstroi sjellje dhe qëndrime të përshtatshme gjatë të dëgjuarit si: vëmendje, pëlqim dhe interes. Ai dëgjon dhe kupton fjalë e tekste të shkurtra, (nga jeta e përditshme, nëse flitet ngadalë dhe qartë), demonstroi se i ka kuptuar ato, si dhe shpreh opinionet e tij rreth asaj që dëgjon.
- Nxënësi demonstroi njohuri, aftësi, qëndrime mbi marrëdhëniet komunikative dhe kulturore në situata të thjeshta, të njohura më parë, për të plotësuar nevojat konkrete. Nëpërmjet situatave të ndryshme, tërheqëse për moshën, realizohet zhvillimi i gjithanshëm i nxënësit në aspektin njohës, gjuhësor, emocional dhe kulturor. Nxënësit prezantojnë dhe ndërveprojnë me njëri-tjetrin për plotësimin e nevojave dhe interesave për familjen, shkollën dhe shoqërinë, si edhe për kulturën e vendeve të ndryshme.

Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të dëgjuarit

Nxënësi:

- Tregon se kupton pikat kryesore të një pjese të shkurtër me një gjuhë shumë të thjeshtë.
- Shpreh kuptimin e dialogëve dhe mesazheve të reja, të përcjella me gjuhë të thjeshtë.
- Reagon ndaj pikave kryesore dhe hollësirave të rëndësishme.
- Ai mund të ketë nevojë për përsëritje.

Njohuritë për realizimin e kompetencës

Aftësitë dhe shkathtësitë për realizimin e kompetencës

Njohuritë për klasën e tretë

Të dëgjuarit

Nxënësi:

<ul style="list-style-type: none"> • Alfabeti i gjuhës së huaj nëpërmjet pjesëve të thjeshta të vjershave, këngëve, lojërave, etj. • Fjalë dhe përshëndetje të thjeshta të jetës së përditshme (mirëdita, si je?) • Pyetje të thjeshta rreth njerëzve të njohur. • Ditët e javës. • Udhëzime shumë të thjeshta (hap librin, mbyll derën). 	
<p>Njohuritë për klasën e katërt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reagim ndaj instruksioneve të lëvizjes dhe përshëndetjeve. • Pyetje të thjeshta për familjen. • Fjalë e shprehje të thjeshta rreth aktiviteteve shkollore. • Muajt, stinët. • Parashikimi i motit (bie shi). • Ngjyrat dhe veshjet. 	<ul style="list-style-type: none"> • dëgjon dhe reagon ndaj fjalive të thjeshta, të artikuluar ngadalë dhe me gjuhë të qartë; • identifikon objekte të ndryshme, kur ato dëgjoen, përmenden apo tregohen; • identifikon udhëzime të thjeshta në klasë dhe jashtë saj; • reagon përmes veprimtarive fizike ndaj orientimeve, udhëzimeve dhe veprimeve të mësuesit apo të njerëzve që e rrethojnë. • dëgjon dhe reagon ndaj përshëndetjeve dhe urdhrave; • identifikon objekte të ndryshme, kur i kërkohet të përgjigjet rreth tyre; • reagon ndaj pyetjeve të thjeshta.
<p>Njohuritë për klasën e pestë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjalë të njohura dhe shprehje të përditshme në lidhje me veten, familjen dhe mjedisin konkret që e rrethon, nëse njerëzit flasin ngadalë dhe qartë. • Reagim ndaj pyetjeve mbi objektet që pëlqen ose jo. • Përshkrimi i një personi të njohur ose sendi. 	

<p>Të dëgjuarit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studime tekstesh të tilla si: gjëgjëza, dialogë të shkurtër, dramatizime të ndryshme, shfaqje për fëmijë, rregulla praktike etj. 	
<p>Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës</p>	
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shfaq sjellje të përshtatshme gjatë të dëgjuarit si p.sh: ndjek me vëmendje tekstin që dëgjon; nuk e ndërpret tjetrin, kur është duke folur; e sheh në sy personin gjatë kohës që flet; shpreh pëlqim dhe interes ndaj asaj që dëgjon (<i>Më pëlqen kjo që po dëgjoj!</i>). 	

Kompetenca: Të folurit

<p>Përshkrimi i kompetencës</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësi shqipton saktë dhe me intonacionin e duhur fjalët. Ai shpreh saktë dhe kuptueshëm mendimet e tij, shoqëron të folurin edhe me elemente joverbale, bashkëpunon në grup, si dhe merr pjesë në lojëra me role. Merr pjesë në biseda të shkurtra. Kërkon dhe përcjell informacion, duke pyetur dhe duke iu përgjigjur pyetjeve për përjetime aktuale dhe plane të ardhme.
--

Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të folurit

Nxënësi:

- komunikon në mënyrë të thjeshtë, kur folësi është i qartë në bashkëbisedim;
- flet rrjedhshëm, kuptueshëm dhe me intonacionin e duhur, kur tregon një ngjarje, një përvojë të tijën ose kur përshkruan diçka etj.;
- diskuton në grupe të vogla për tema që i interesojnë, bën pyetje dhe jep përgjigje të thjeshta;
- përgatit materiale për organizimin e shfaqjeve dhe ekspozitave në klasë;
- merr pjesë në lojë me role.

Njohuritë për realizimin e kompetencës

Aftësitë dhe shkathtësitë për realizimin e kompetencës

Njohuritë për klasën e tretë

- Krijimi i një baze shprehish, aftësish dhe qëndrimesh të nevojshme për mësimin e gjuhës së huaj.
- Alfabeti i gjuhës së huaj nëpërmjet pjesëve të thjeshta të rimave, këngëve dhe lojërave etj.
- Emri, mosha, vendbanimi.
- Përshkrim me një fjalor shumë të thjeshtë për njerëzit e njohur.
- Përdorimi i formulave më të thjeshta të mirësjelljes (të lutem,

Të folurit

Nxënësi:

- shqipton saktë dhe me intonacionin e theksin e duhur fjalët dhe fjalitë;
- reciton vjersha të shkurtra, të mësuara përmendësh;
- shpreh emocione dhe ndjesi të ndryshme me anë të pantomimës, ose ndërton histori mbi bazën e ilustrimeve dhe figurave të dhëna;
- merr pjesë lojë me role (me ndihmën e mësuesit ose të një të rrituri);
- shoqëron të folurin me shprehjen e duhur të fytyrës dhe gjestet e përshtatshme;

<p>më fal, mirëdita).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numrat nga 1-20. 	<ul style="list-style-type: none"> • përdor gjatë prezantimeve të tij edhe elemente të tilla si: foto dhe piktura; • pyet, përgjigjet, shpreh mendime, ndjenjat dhe emocionet e tij, si dhe diskuton në grupe të vogla për tema që i interesojnë (kryesisht brenda klasës).
<p>Njohuritë për klasën e katërt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërveprim për të shkëmbyer informacione të thjeshta për veten si individë, për familjen dhe shoqërinë e ngushtë. • Komunikim i thjeshtë në gjuhën e huaj në mjedise të tilla si shkolla, terrene sportive, etj. • Emërtimi i figurave që kanë të bëjnë me personazhet artistike që u pëlqejnë ose etiketimi i objekte të ndryshme të përdorimit të përditshëm. • Njohja dhe shprehja me struktura të thjeshta e njohurive parapërgatitore të përfuara mbi kulturën vendase dhe atë të huaj. • Emërtimi i lëndëve mësimore dhe programit ditor. • Përshkrimi i thjeshtë i dhomës, klasës, shokut. • Shprehja e preferencave. • Numrat deri në 50. • Përcaktimi i një sasive (pak, shumë). • Njohuri mbi orën. 	<p><i>Të folurit ndërveprues</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • bën pyetje të thjeshta për atë çfarë sheh ose dëgjon duke shprehur dëshirat, ndjenjat dhe parapëlqimet; • ndërvepron në dialogë të shkurtër, mesazhe të thjeshta, shprehje dhe tekste të thjeshta të shprehura qartë dhe ngadalë. • pyet dhe kërkon sende që i nevojiten për të kryer një punë; • pyet dhe u përgjigjet pyetjeve të thjeshta për veten, familjen, shkollën dhe vendbanimin; • përdor fjali të thjeshta për të shprehur ndjenja, dëshira, për të dhënë informacione dhe për të bërë përshkrime të shkurtra. <p><i>Prodhimi i të folurit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • shqipton fjalë ose fraza të thjeshta me mbështetje të mësuesit; • prezanton veten duke përdorur fjali të thjeshta; • thotë emrin, moshën dhe vendbanimin;

<ul style="list-style-type: none"> • Adresa e saktë e banimit (rruga, fshati, qyteti). • Njohja me rregullat e thjeshta të të folurit (qartësia, intonacioni dhe gjestet, shprehja ose mimika e fytyrës). • Njohja me rregullat e lojës me role. 	<ul style="list-style-type: none"> • flet thjesht për njerëzit e njohur dhe familjen.
<p>Njohuritë për klasën e pestë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërveprim për të shkëmbyer informacione të thjeshta mbi veten dhe jetën shkollore e familjare. • Bashkëbisedim rreth teksteve me fjali të ndërtuara thjesht dhe duke vënë në përdorim fjalorin e përftuar në klasat pararendëse. • Përshkrim i personazheve që njih, në një tregim ose përrallë. • Përshkrim i aktiviteteve rutinë në shkollë dhe jashtë saj. • Përshkrim i personave të familjes dhe shokëve. • Njohuri bazë mbi disa profesione (doktor, mësues) dhe zgjedhja e tij. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Rregullat e të folurit gjatë punës në grup. • Numrat deri në 100. 	
Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përzgjedh fjalorit e duhur gjatë të folurit (nuk fyen të tjerët, përdor fjalët dhe shprehjet e mirësjelljes). 	

Kompetenca: Të lexuarit

<p>Përshkrimi i kompetencës</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësi kupton emra të njohur, fjalë dhe fraza të thjeshta, (lajmërimë, afishe, katalogë). Lexon tekste të thjeshta letrare dhe joletrare. Ai përdor strategji të thjeshta për të kuptuar tekstin si: lidh tekstin me njohuritë e mëparshme, rilexon, pyet rreth paqartësive, mban shënime, bën nënvizime etj. Nxënësi demonstroi kuptimin e tekstit duke identifikuar personazhet, vendin, kohën dhe dhe jep mendimet e tij rreth asaj që lexon. (i pëlqen/nuk i pëlqen, etj.)
<p>Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të lexuarit</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor strategjitë e duhura për të lexuar tekste të thjeshta, mëson fjalë të reja, dallon fjalën, fjalinë dhe paragrafin; • lexon me zë një tekst të shkurtër dhe identifikon personazhet kryesorë, tregon funksionin e pjesëve plotësuese të tekstit (p.sh.,

<p>foto, vizatim, pamje etj.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • tregon brendinë duke respektuar strukturën e tekstit; • jep përshtypjet e veta në lidhje me një tekst të shkurtër letrar (vjershë, përrallë,) dhe joletrar (kalendar, gjëe gjëzë). 	
<p>Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës</p>	
<p>Njohuritë</p>	<p>Aftësitë dhe shkathtësitë</p>
<p>Njohuritë për klasën e tretë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emërtimi i shkronjave të alfabetit. • Identifikimi i informacionit përmes figurave për anëtarë të familjes, shokët, lojrat, etj. • Të dhëna personale, emër, adresë, ditëlindje, në një formular ose pyetësor të thjeshtë. • Mesazhe, komente shumë të thjeshta mbi detyrat, punën, etj. 	<p>Të lexuarit fillestar</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dallon fjalë dhe fraza të njohura, të mësuara më parë; • hamendëson kuptimin e fjalëve apo frazave në tekst ose në bazë të pikturave; • lexon tekste të shkurtra që përmbajnë fjalë dhe fraza me fjalor të njohur nga fondi bazë i gjuhës së huaj; • shqipton drejt tingujt, fjalët. <p>Të lexuarit për të kuptuar tekstin</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pyet për t'u sqaruar rreth përmbajtjes së një teksti, ose rreth fjalëve të panjohura për të (Ku? Kur? Pse? Si ndodh kjo? Çfarë do të thotë?); • rilexon tekstin për të kuptuar më mirë atë (kur është e
<p>Njohuritë për klasën e katërt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjalë dhe shprehje të thjeshta në një afishe, revistë (ku, kur, në ç'orë zhvillohet ngjarja, koncerti, etj). • Kuptimi i përmbajtjes së një fjalie ose teksti rreth 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pyet për t'u sqaruar rreth përmbajtjes së një teksti, ose rreth fjalëve të panjohura për të (Ku? Kur? Pse? Si ndodh kjo? Çfarë do të thotë?); • rilexon tekstin për të kuptuar më mirë atë (kur është e

<p>aktiviteteve të jetës së përditshme, brenda kornizave të një situatë të caktuar dhe të modeluar nga mësuesi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mesazhe shumë të thjeshta që i drejtohen me kartolinë, letër, email, nga një shok (gëzuar ditëlindjen, pushime të mbara). • Studim tekstesh joletrare: kartolina, revista për fëmijë. 	<p>nevojshme);</p> <ul style="list-style-type: none"> • dallon të dhëna personale në një pyetësor të thjeshtë; • identifikon mesazhe, komente shumë të thjeshta mbi detyrat dhe punën e bërë; • lexon dhe kupton tekste të thjeshta me gjuhë jo shumë të ngarkuar.
<p>Njohuritë për klasën e pestë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuptimi i tabelave në vende publike, rrugë, stacion, shkollë (hyrja, dalja, orari i nisjes, etj). • Njohuri të thjeshta për tiparet e një kalendari, letre, kartoline (frazat hyrëse, urimin dhe dërguesin e kartolinës etj). • Përdorimi i numrave deri në 100. 	<p>Të lexuarit e teksteve letrare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lexon vjersha të shkurtra, gjëgjëza etj; • përshkruan me fjalë të thjeshta personazhet dhe tregon se cilët janë personazhet e preferuara; • tregon se si ndikojnë ilustrimet për të kuptuar më mirë tekstin. <p>Të lexuarit e teksteve joletrare</p> <p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lexon tekste joletrare si: udhëzime, kartolina, etj.; • dallon vitin, muajt, ditët, në një kartolinë dallojnë frazat hyrëse, urimin dhe dërguesin e kartolinës etj.; • tregon se si ndikojnë ilustrimet për të kuptuar më mirë tekstin.

Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës

Nxënësi:

- mban trupin në një qëndrim të përshtatshëm dhe librin në pozicionin e duhur gjatë kohës që lexon;
- lexon me interes, emocion, dëshirë dhe me ndjenjë.

Kompetenca: Të shkruarit

Përshkrimi i kompetencës

- Nxënësi shkruan një kartolinë të shkurtër dhe të thjeshtë për pushimet, etj. Mund të sjellë detaje personale në një pyetësor, shkruan emrin, mbiemrin, kombësinë, adresën. Shkruan fjali të thjeshta dhe të shkurtra mbi tematika të njohura.

Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të shkruarit

Nxënësi:

- shkruan për të komunikuar idetë e veta të tjerët nëpërmjet fjalëve, fjalive etj.;
- shkruan tekste të thjeshta (urim, letër, kartolinë) sipas modeleve të dhëna.

Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës

Njohuritë

Aftësitë dhe shkathtësitë

Njohuritë për klasën e tretë

- Plotësim i të dhënave personale në një formular (emër, mbiemër, adresë).

Nxënësi:

- dallon dhe zgjedh fjalë të përshtatshme për të plotësuar vende bosh në fjali apo fjalë të renditura në formë liste;

<ul style="list-style-type: none"> • Kopjimi i fjalëve dhe fjalive të shkurtra të marra nga teksti ose gjatë një ore mësimi në klasë. • Ndërtimi i fjalive me anën e etiketave. 	<ul style="list-style-type: none"> • etiketon objekte rrethore; • shkruan një model të thjeshtë teksti me fjalë, shprehje ose fjali të formuara nga vetë ai; • formulon një kartolinë të thjeshtë urimi, duke përdorur fjalë ose fraza të shkurtra dhe standarde;
<p>Njohuritë për klasën e katërt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shkrimi i një kartoline të thjeshtë urimi. (për ditëlindje, vitin e ri, krishtlindje, etj). • Përshkrimi i vetes dhe i shokut: kush është, ku banon, preferencat, interesat, në një letër të thjeshtë, e-mail, sms. • Shkruan një plan të thjeshtë ditor ose javor. 	<ul style="list-style-type: none"> • plotëson vende bosh me fjalë duke iu referuar figurave apo pikturave të njohura; • emërton një etiketë për një send të njohur. <p>Të shkruarit si produkt Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan shokë, miq, të afërm, personazhe, objekte, sende e

Njohuritë për klasën e pestë

- Përshkrimi me fjali të thjeshta i personave që njih.
- Përshkrimi i një pikturë ose fotografie me fjali të thjeshta.
- Përshkrimi i veprimeve dhe dëshirave të tij
- Përshkrimi i ambientit që e rrethon.
- Shkrimi i një kartoline të thjeshtë urimi.
- Njohja dhe përdorimi i disa lidhëzave si: dhe, edhe, ose, por, kështu.
- Shkrimi i mesazheve të shkurtra për situata të njohura që kanë të bëjnë me nevojat dhe përvojat e përditshme.
- Shkrimi i numrave deri në 100.

kafshë të dashura për të;

- rrëfen histori e përvoja personale duke u ndihmuar nga pyetjet: *Kush? Cili? Çfarë? Si? Kur? Ku?* etj.;
- shkruan tekste të shkurtra si: një urim, një kartolinë, një letër drejtuar një shoku duke përdorur një model të thjeshtë;
- harton një plan të thjeshtë të regjimit ditor.

Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës

Nxënësi:

- Mban gjatë të shkruarit pozicionin e duhur të trupit, dorës, fletores ose fletës ku shkruan.

Kompetenca: Përdorimi i drejtë i gjuhës

Përshkrimi i kompetencës

- Nxënësi dallon fjalitë në një tekst. Ai zhvendos, shton ose heq fjalë në një fjali pa e prishur kuptimin e saj. Nxënësi dallon fjalitë pyetëse dhe dëftore, pohore dhe mohore si dhe vendos shenjat e pikësimit në fund të tyre. Ai nis të dallojë emrin, mbiemrin, foljen, përemrin dhe numërorin. Nxënësi përdor drejt shkronjën e madhe (disa raste të përdorimit të saj, si dhe shkruan saktë numërorët 1-100.

Rezultatet e të nxënit për kompetencën e përdorimit të drejtë të gjuhës

Nxënësi:

- Dallon dhe formon fjali të thjeshta dëftore, pyetëse, pohore dhe mohore, duke respektuar shenjat e pikësimit.
- Dallon emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh në numrin njëjës dhe shumës.
- Zgjedhon folje të rregullta në kohën e tashme, të shkuar dhe të ardhme, sipas modeleve të dhëna.
- Dallon mbiemrin si fjalë, që tregon cilësi të emrit.
- Gjen dhe formon fjali me përemra vetorë dhe me numërorë.

Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës

Njohuritë	Aftësitë dhe shkathtësitë
<p>Njohuritë për klasën e tretë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emri. • Përemri. • Mbiemri. • Nyja shquese dhe jo shquese. • Shumësi i emrave të rregullt. • Folja jam, kam dhe disa folje të rregullta në kohën e tashme. • Parafjalët, në, mbi, etj. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dallon fjalitë në një tekst; • ndërton fjali me etiketa; • shton dhe heq fjalë në një fjali të thjeshtë pa prishur kuptimin e saj. <p>Emri</p> <ul style="list-style-type: none"> • dallon fjalët që tregojnë emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh; • dallon emrat e gjinisë femërore nga ata mashkullore; • dallon emrin në numrin njëjës dhe në numrin shumës. <p>Folja</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjen në një tekst fjalët që tregojnë veprim; • dallon kohën e kryerjes së një veprimi, nisur nga koncepti kohë: dje-sot-nesër; • zgjedhon folje të rregullta në kohën e tashme, të shkuar dhe të ardhme, sipas modeleve të dhëna.

<p>Njohuritë për klasën e katërt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shkallët e mbiemrit. • Foljet vetvetore (lahem, krihem, vishem, etj). • Foljet në kohën e shkuar dhe të ardhme. • Mbiemrat pronorë. • Fjalë pyetëse. • Mbiemri dëftor dhe shkallët e tij. • Parafjalë (të tjera). 	<p>Mbiemri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dallon mbiemrin si fjalë që tregon cilësi të emrit, si dhe shkallët e krahasimit të mbiemrit. <p>Përemri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formon fjali me përemrat vetorë: unë, ti, ai, ajo, ne, ju, ata, ato. <p>Numërori</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shkruan me fjalë dhe saktë numërorët 1-100.
<p>Njohuritë për klasën e pestë</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndajfolja. <p>Përemri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përemri dhe mbiemri vetor, pronor, pyetës. <p>Numërori</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shkrimi i numërorëve 1-100. • Antonimet, sinonimet. <p>Foljet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përdorimi i foljeve të rregullta e të parregullta, në kohën e tashme, të shkuar dhe të ardhme. 	
<p>Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës</p>	

Nxënësi:

- paraqet dhe komunikon me gjuhë të thjeshtë mendimet e tij;
- demonstroi pavarësi në mendime dhe veprime;
- demonstroi besim dhe vullnet në arritjen e rezultateve;
- respekton përpjekjet personale dhe ato në grup.

VIII. Udhëzime metodologjike

Metodat e mësimdhënies janë mjaft të rëndësishme për të realizuar një mësimdhënie efektive. Përdorimi i tyre do të shërbejë për zhvillimin gjuhësor të nxënësve.

Mësuesit duhet të përditësojnë çdo ditë njohuritë rreth metodave, teknikave dhe strategjive të mësimdhënies me qëllim që të zhvillojnë tek nxënësit dëshirën për dijen, virtytet njerëzore, ambicien për të qenë të suksesshëm dhe aktivë në jetën e përditshme. Metoda, strategji dhe teknika të tilla, si: *diskutim për njohuritë paraprake, diagramë piramidale, lexim i drejtuar, imagjinata e drejtuar, parashikim me terma paraprake, harta e konceptit, rrjeti i diskutimit, pyetje autorit, ditaret e të nxënësve, pyetja sjell pyetjen* etj. shërbejnë si nxitje për nxënësit në procesin e të nxënësve dhe si garanci për rezultate të mira në procesin e të nxënësve. Mësimdhënia e gjuhës së huaj duhet të karakterizohet nga kriteret e mëposhtme:

Mësimdhënie me nxënësin në qendër

Nxënësit do të jenë në qendër të procesit të mësimdhënies. Ky proces do të ndërtohet në varësi të nevojave, aftësive dhe interesave të nxënësve. Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, përka i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e

mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete etj. Përpos kësaj, lënda e gjuhëve të huaja kërkon që nxënësit të nxënë konceptet, të zotërojnë shprehjet dhe të zbatojnë njohuritë gjuhësore. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies të cilat përshtaten me objektin e të nxënësve dhe nevojat e nxënësve. Qëllimi i çdo strategjie të mësimdhënies është që çdo nxënës të mësojë dhe të zbatojë njohuritë gjuhësore në mënyrë efektive.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësuesit do të sigurojnë një mjedis të pasur dhe nxitës për komunikim dhe ndërveprim mes nxënësve. Ata do të përdorin metoda, strategji dhe teknika që nxitin të mësuarit bashkëveprues. Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh do të nxitin të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta do t'u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur dhe për të ndarë përvojat e tyre me njëritjetrit. Njëherazi, edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe do të nxisë tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe do të ndikojë në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

Integrimi

Linjat e programit: të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe njohuri rreth sistemit gjuhësor do të trajtohen në mënyrë të integruar që të sigurohen lidhje kuptimplota mes tyre. Asnjëherë nuk mund të bëhen veprimtari vetëm për njërin nga linjat e programit. Ato plotësojnë njëra-tjetrën dhe zhvillohen së bashku. Një lidhje e fortë ndërmjet këtyre linjave forcon cilësinë e të nxënësve.

Procesi i rimarrjes së njohurive

Aftësitë, njohuritë rreth sistemit gjuhësor, llojet e ndryshme të teksteve do të zhvillohen duke u rishikuar dhe rishqyrtuar vit pas viti, por në një nivel më të lartë vështirësie. Kjo do t'u mundësojë nxënësve të përparojnë nga niveli bazë në nivele më të larta të përdorimit të gjuhës.

IX. Udhëzime për vlerësimin

Roli kryesor i vlerësimit është të përmirësojë të nxënit. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anët e dobëta dhe anët e forta të nxënësve në përmbushjen e objektivave të programit për secilën klasë, si dhe u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të bëjnë propozime për përmirësimin e programeve.

Në përzgjedhjen e praktikave të vlerësimit, përcaktimin e kohës së përshtatshme për vlerësim dhe përzgjedhjen e materialeve që do të vlerësohen duhet pasur parasysh:

- përcaktimi i qëllimit dhe strategjisë së vlerësimit;
- përzgjedhja e veprimtarive që mundësojnë demonstrimin e arritjes së objektivave;
- përdorimi i vlerësimit për të verifikuar çfarë dinë aktualisht nxënësit;
- besimi se të gjithë nxënësit mund t'i përmirësojnë arritjet;

Vlerësimi i nxënësve ndahet në tre tipa kryesorë:

Vlerësimi diagnostikues që zakonisht kryhet në fillim të vitit shkollor ose para zhvillimit të një grupi orësh, për të identifikuar njohuritë paraprake, interesat ose aftësitë që kanë nxënësit rreth asaj për të cilën po kryhet vlerësimi. Ky informacion përdoret për të orientuar praktikën e mësimdhënies të mësuesit dhe të nxënit e nxënësve në mënyrë që të përcaktohen teknikat korrigjuese. Vlerësimi diagnostikues mund të jetë i shkurtër, i shpejtë, joformal dhe mund të bëhet me gojë dhe me shkrim.

Vlerësimi formues është një proces që ndodh gjatë gjithë kohës në klasë dhe informon nxënësit dhe mësuesit mbi progresin e nxënësve. Të dhënat dhe informacioni i mbledhur nga vlerësimi formues përdoren për të përmirësuar proceset e mësimdhënies dhe të nxënësve. Fokusi i vlerësimit formues nuk duhet të jetë vetëm vlerësimi me notë i nxënësit.

Vlerësimi përmbledhës kryhet më shpesh në fund të një grupi orësh, për të përcaktuar çfarë është mësuar mbas një periudhe kohe dhe shoqërohet me notë. Vlerësimet përmbledhëse përdoren jo vetëm për të informuar nxënësit e prindërit për progresin e nxënësve, por edhe për të përmirësuar praktikën e mësimdhënies dhe të nxënësve.

Gjatë zbatimit të programit nxënësve duhet t'u jepet mundësia të punojnë edhe në grup, për kryerjen e detyrave të cilat mund të zgjidhen me këtë metodë pune. Në këto raste mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit, në tërësi dhe të secilit nxënës, në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimi dhe të vendosë nota në regjistrë për secilën prej tyre. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara të orëve të kaluara dhe mirëkryerjes së detyrave jashtë klase.

Komponentët e vlerësimit janë vlerësim me gojë dhe vlerësim me shkrim. Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e komunikimit me shkrim. Mësuesi e vlerëson nxënësin me notë për parashtrimet me gojë, në testimet periodike me shkrim dhe në punët me shkrim, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon testimet periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimi, të cilat i bashkojnë objektiva të ndërlidhura të të nxënësve. Një formë e vlerësimit me shkrim nga nxënësit janë edhe testimet semestrale dhe përfundimtare, të cilat nuk janë domosdoshmërisht të detyrueshme.

Vlerësimi i punëve me shkrim është një mjet shumë i rëndësishëm i njohjes së aftësive gjuhësore të nxënësve. Njohja e këtij niveli, tashmë, nuk mund të bëhet vetëm me rrugët praktike e tradicionalisht të njohura, si: qortimet nga mësuesi. Praktikën e reja sot

orientojnë vendosjen e kriterëve dhe të standardeve të përshtatshme dhe të arritshme nga nxënësit. Kështu, duhen kërkuar forma të larmishme vlerësimi, të cilat të pasqyrojnë nivelin real të arritjeve të nxënësve për marrjen e masave për përmirësimin e tij. Mësuesi duhet ta ndjekë gjithë procesin e të shkruarit që nga planifikimi dhe deri tek rishikimi dhe redaktimi. Shënimet e mësuesit janë shumë të rëndësishme për vlerësimin e punëve me shkrim të nxënësve; ato duhet të jenë të tilla që t'i motivojnë ata. Vlerësimi që nxënësit mund t'i bëjnë njëri-tjetrit, është një tjetër formë e rëndësishme që ndihmon mbarëvajtjen e punës në këtë drejtim.

Portofoli i nxënësit, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor. Ai mund të përmbajë punë me shkrim, detyra tematike, projekte lëndore e ndërlëndore etj. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësi, mësuesi rekomandon.

Pjesë e vlerëimit është edhe informimi i nxënësve dhe prindërve për rezultatet e vlerëimit. Informacioni është përshkruar ose me notë. Detaje që kanë lidhje me vlerësimin në arsimin bazë, gjenden në dokumente zyrtare të posaçme për këtë.